

Om Dialogseminarier

Kerstin Bladini
Karlstads universitet

Disposition

klockan 09.00- 12.00

- **9.00- 9.30** Introduktion
- **9.30-11.30** Vi prövar och gör ett dialogseminarium
- **11.30 -12.00** Efterprat

Syftet med dagens inspel

- Att presentera dialogseminariet som en samtalsform som kan bidra till att utveckla yrkeskunnande hos exempelvis handledare

samt

- att problematisera och fördjupa din förståelse av lyssnandet som en central aspekt av uppdraget som handledare

Om professionella samtal

- En övertro till samtal som form för styrning?
- Vi säger vad vi menar och vill och den andre förstår det så som vi avsett
- Relationen mellan tal och handling
- Allt mer komplext ...

Ofta är vi fullt upptagna av det egna vetandet/ svaret

- Och då är det svårt att lyssna
- Lätt att känna igen sig och därmed göra den andre till densamme ...
- Vad gör jag med mina egna svar när jag lyssnar på den andre?
- En saltomortal - från mina svar till dina frågor

Handledningsbegreppet

- Begreppet handledning används ofta i vid bemärkelse och ges många olika innebörder.
- Det behöver preciseras utifrån syftet med handledningssamtalet.
- Det räcker inte med goda ämneskunskaper, samtalsmodeller och teorier det behövs något mer, något annat. Kanske har detta något annat med självkänedom, reflektionsförmåga och lyhördhet att göra....?

Min väg till dialogseminariet

- Från en idé omHandledning som svaret ...
- Vad gör jag med mina egna svar när jag ...
- Förväntningar på handledningen, på handledaren ...
- Paradoxen- vill ha råd och vill inte ha råd
- Lyssnandet
- Och idag ett allt större intresse för icke-vetande

Erfarenheter från en samtalskurs med metahandledning bidrog till att en kollega och jag började söka andra vägar ... mindre instrumentella

Vi prövade dialogseminarier i en samtalskurs

Det övergripande syftet med dialogseminarierna var att:

- Stimulera studenternas reflektionsförmåga.
- Stimulera deras lyhördhet och förmåga att lyssna till den andre.
- Knyta förbindelser mellan det personliga och det professionella.

Erbjuda ett annat sätt att arbeta tillsammans som betonar långsamhet, eftertänksamhet ...

- OBS! Vi har inspirerats av arbetet med dialogseminarier på KTH men gjort vår tolkning av dialogseminariet.

Dialogseminariet startade 1986

- i ett samarbete mellan Dramaten och forskningsområdet "Yrkeskunnande och teknologi" på KTH i Stockholm med Bo Göranzon som en central person.
- ur ett intresse för den praktiska kunskapens epistemologi och för frågan om tradering av kunskap.
- utvecklades vidare i ett samarbete med Combitech Systems som en form för att underlätta reflektion kring erfarenhetsbaserad kunskap. Syftet var att hitta en form för att "sätta tyst kunskap i rörelse" och för att bidra till reflektion kring yrkesutövares erfarenheter. (Hammarén, 2008).

Två typer av texter

1. Impulstexter för att fungera som underlag/ impuls till den egna texten till dialogseminariet. Ofta skönlitterär, ett par sidor, välj noga utifrån tema ska ligga i närheten men inte alltför nära. Kan också utgöras av en film, bild
2. Bakgrundstexter för att fördjupa teman som kommit upp i dialogseminariet. Handlar ofta om teoretiskt fördjupande texter.

Idéprotokoll skrivs i samband med dialogseminariet för att fånga upp vad som sägs och utgör underlag för val av bakgrundstexter för att fördjupa temat.

Idag ska du få pröva att göra - ett halvt dialogseminarium

- Sätt er bekvämt i rummet så att alla ser alla och så att alla har tillgång till en bordsyta att kunna skriva på.
- Läs igenom Instruktionen noga.
- Utse en dialogseminarieledare.
- Alla läser impulstexten långsamt med penna i handen, antecknar och skriver sedan en egen text.
- Deltagarna läser sedan sin text högt en i taget medan de andra lyssnar och antecknar med penna i handen.
- Sedan börjar rundan då var och en inbjuds att berätta vad hen skrivit efter varje textläsning.
- Proceduren upprepas till allas texter blivit lästa och associerade till.
- Avsluta med att tala om samtalsform och innehåll samt vad du tar med dig?

Lycka till!

- Vi ses här igen 11.30

Efterprat

- Erfarenheter och reflektioner från övningen
- Några egna erfarenheter från tidigare dialogseminarier
- Den kunskapsteoretiska grunden

Dina erfarenheter/ reflektioner

- Vad tar du med dig?

Dialogseminarier som en lärandeform för en reflekterande praxis

Arbeta med och utveckla erfarenhet genom att läsa, skriva och reflektera om sin yrkespraktik, både kollektivt och individuellt.

- Kanske kan deltagande i dialogseminarier bidra till en ökad medvetenhet om att vi inte kan låta bli att tolka, vi gör det hela tiden mot våra personliga förståelsehorisonter.
- Pågår över tid
- Utveckla yrkesspråk
- Bidra till perspektivering
- Ökad självkänedom
-

Erfarenheter från RUT- deltagande i dialogseminarier kan bidra till att:

- knyta person och profession
- ökad lyhördhet både inåt och utåt
- ökad självförståelse – den egna barndomen färgar vår förståelsehorisont
- ökad reflektionsförmåga och självreflektion. Ex jag får syn på mig själv i ljuset av andra
- stimulera frågandet snarare än svaren - dialogseminarierna tycks ge upphov till funderingar och frågor kring yrkesrollen, för/skolans uppdrag, livets mening etc ... (bidra till en undranskultur)

Yrkesskicklighet

”Yrkesskicklighet är inte entydigt, bevisligen framgångsrika (lärare) handledare kan bete sig på helt olika sätt, ta fasta på olika saker, och ha helt olika drivkrafter. Det är kanske just det personliga förhållningssättet som är grunden för skickligheten, som behöver respekteras om någon vidare utveckling ska kunna ske.”

Spelplats 1. 2014 Sven Åberg (red)

Dialogseminariets kunskapsteoretiska grund

1. Begreppsbildning, Kjell S Johannessen
2. Olika kunskapsformer, Aristoteles
3. Från novis till expert, Dreyfus& Dreyfus

Förslag till vidare läsning

Karin Bengtsson m. fl. (2015). Att utveckla yrkeskunnande genom att bli berörd och beröra. Karlstad: *Kapet* 11 (1), 1-21.

Kerstin Bladini & Monica Naeser (2013). *Att kvalificera ett samtalsuppdrag*. Karlstad University Studies.

Dreyfus, H., & Dreyfus, S. (1980). *A five stage model of the mental activities involved in direct skill acquisition*. Berkeley, CA: University of California.

Bo Göranzon. (2002). *Spelregler – om gränsöverskridande*.

Maria Hammarén. (2005). *Skriva – en metod för reflektion*.

Maria Hammarén. (2008). *Ledtråd i förvandling. Om att skapa en reflekterande praxis*.

Kjell S. Johannessen, *Praxis och tyst kunnande*, (1999).

Lotta Victor Tillberg (2014). *Kvalitetsjakten: om professionalitet i välfärden*. Stockholm: Premiss förlag.

Lycka till med dina framtida samtal!

Dialogseminariet för att bidra till yrkeskunnandets utveckling

- Dialogseminariet är en form för gemensam reflektion över erfarenhetsbaserad kunskap. Genom skrivande och dialog undersöker vi våra erfarenheter, försöker urskilja nya mönster för att bidra till den gemensamma kunskapsbildningen.
- Erfarenheten är basen för det tysta kunnandet och den lokalt förankrade praktiska kunskapen. Att sätta detta kunnande i rörelse genom analogiskt tänkande och lösa upp gamla förstelnade föreställningar är en förutsättning för en djupgående utveckling av undervisning och lärande.

Att utveckla yrkeskunnande genom att bli berörd och beröra (Skolsköterskor)

Ett tillåtande rum, som är demokratiskt och jämlikt. Allas erfarenheter får plats och är värdefulla. Dessa delade erfarenheter menar vi skapar utrymme för ett kollektivt lärande. Sinneserfarenheterna blev en väg tillbaka till minnena.

Två sammansmältningsprocesser dominerade i samtalen, en över tid – den mellan att vara barn och att vara vuxen – och en mellan olika arenor – att vara en privat och en professionell person. Genom att ta del av andras erfarenheter, synliggörs likheter och skillnader. På så sätt fördjupas förståelsen både för den egna personen och för andra. Bidrog till ökad självförståelse.

Yrkeskunnande

- Yrkeskunnande som en särskild form av kunnande skild från teoretiskt kunnande
- Yrkeskunnande handlar om den kunskap erfarna yrkesmänniskor besitter som utför oerhört väl fungerande arbeten utan att vara i stånd att sätta ord på hur de gör.
- Yrkeskunnande är knutet till kropp, sinnen, seende och det komplexa som inte så lätt låter sig beskrivas.
- Erfarenhetsgrundad kunskap skiljer sig från annan, mer teoretiskt inriktad kunskap, genom att den är kontextberoende, d.v.s. dess uttryck är alltid bundna till situationer där den visas i form av handlingar, gester, reaktioner etc.

Yrkeskunnande som kännetecknas av komplexitet och mångfald

Dialogseminariemetoden utgår från dialogen i sitt perspektiv på kunskaps uppbyggnad. Sanningen låter sig inte fångas utan det som står oss till buds är mångfalden av olika perspektiv och förmågan att låta dem påverka oss genom dialog.

En dialog som äger rum mellan människor, pågår över tid och frilägger komplexitet och mångfald.

(Kjell S. Johannessen, 1999)

Kunskapsteoretisk grund

1. Begreppsbildning, K Johannessen

Förståelsens begreppsbildningsförlopp är en huvudpunkt i dialogseminariemetoden. Från de konkreta erfarenheterna från livsvärlden till de generella och abstrakta.

Dialogseminariemetoden utgår från dialogen i sitt perspektiv på kunskapsuppbyggnad. Sanningen låter sig inte fångas utan det som står oss till buds är mångfalden av olika perspektiv och förmågan att låta dem påverka oss genom dialog. I den meningen kan den insiktsskapande dialogen också sägas vara en förtätning av det begreppsbyggande förloppet i allmänhet: den äger rum mellan människor, pågår över tid och frilägger komplexitet och mångfald.

(Kjell S. Johannessen, 1999, 1997, 1992)

2. Olika kunskapsformer, Aristoteles

- Epistmé Påståendekunskap
 - Techné Färdighetskunskap
 Förtrogenhetskunskap
 - Fronesis Omdömeskunskap
- } praxiskunskap

3. Från novis till expert, Dreyfus & Dreyfus

Steg 1. Novis och nybörjare. Regelföljande, förebildliga exempel, kontextoberoende.

Steg 2. Kompetent. Nå ett i förväg uppsatt mål, kontextberoende
.....Reflektion

Steg 3. Skicklig och mästare. Lång erfarenhet, reflekterar över sina misstag.

I Steg 3 är det inte regler som styr utan det är det specifika som urskiljs i den aktuella situationen med utgångspunkt i en mångårig erfarenhet

